Hamvas rétihéja védelmi akció
2008. június 20-22.

2008. június 20.- péntek

A több napig tartó madárvédelmi akció péntek délután kezdődött mikor Turny Zoltán barátom megérkezett Budapestről. Az első megfigyelési pontnak a Boba és Nagypirit közti területet választottuk, mivel itt tűnt a legbiztosabbnak a hamvas rétihéják jelenléte. Várakozásainknak megfelelően több rétihéja pár mozgását sikerült feljegyeznünk. A megfigyelés ideje alatt 3 pár hamvast és egy magányos tojót láttunk. Ebből biztos fészkelőnek csak két párt mondhatunk, míg a harmadik pár tojója változó helyekre szállt be és nem mutatott egyértelmű fészkelést. A magányos tojó hol a piriti rétek felett vadászott hol egy száraz ágon üldögélve hosszú percekig pihent, hogy aztán ismételten a rétek felé vegye az irányt.
A piriti megfigyelésünk után a csöglei rétre mentünk, ahol felállítottuk a sátrainkat. Naplemente környékén a közeli nádból nagy örömünkre egy *kékbegy* éneke búcsúztatta a napot, így már elégedetten térhettünk nyugovóra.

2008. június 21.- szombat

Másnap kora hajnalban a tábor környékén madarásztunk és figyeltük az első ragadozók megjelenését. Még a pára sem szállt fel teljesen, mikor megpillantottam az első hamvas hímet, amint épp egy villanypásztor oszlopán üldögélt. Az épp arra járó *egerészölyv*et el is kergette a területről, majd ismét visszaszállt a pihenő fájára. Mindjárt revírre gyanakodtam és a közelben rejlő fészekre, de tojót sehol sem láttam. A környéken persze volt más látnivaló is: *kenderikék* és *rozsdás csukok* repdestek mindenfelé, a Katyor erdőben kirepült *hollók* verték fel néha a csendet és a *kaba* gyors vadászatáról sem maradtunk le ha elég szemfülesek voltunk. Igyekeztünk a környék többi kékbegyeit is felkutatni, de aznap hajnalban nem jártunk sikerrel.

Miután elfogyasztottuk reggelinket úgy döntöttünk, hogy maradunk a tábor környékén és a végére járunk annak, hogy mit keresett itt hajnalban egy hamvas hím. Zolival felosztottuk magunk közt a területet és mindenki elfoglalta a megfigyelő állását. Időközben Benedek Veronika és Hencz Péter barátom is megérkezett és csatlakoztak a megfigyelésünkhöz. Aznap délelőtt a csöglei réteken két pár hamvast láttunk, kik többször megjelentek egy adott terület felett és táplálékot is átadtak egymásnak. Máris úgy véltük, hogy újabb fészkekre bukkantunk, de nem volt minden egyértelmű, mivel volt mikor több rétihéját is megfigyeltünk, mint az említett két pár.

Mivel délre sem sikerült teljesen egyértelművé tenni, hogy hány pár fészkel a területen, ezért két csapatra váltunk. A déli hőséget a Marcal hűs vizében vészeltük át, hogy aztán Zoli és én a csöglei réteken maradva folytassuk a megfigyelést, Péterék pedig a bobai hamvasokat tartsák szemmel. A bobai szakaszon egy hamvas pártól eltekintve, lényegében ugyanaz volt a helyzet, mint amit péntek délután láttunk. A csöglei réteken a délelőtti sűrű madármozgáshoz képest délutánra teljesen eltűntek a madarak. Hiába figyeltünk órákon keresztül, csak néhány vadászó, vagy átröpülő hamvast sikerült feljegyeznünk. Ez igencsak elgondolkodtatott minket. Az már bebizonyosodott, hogy a területen mégsem fészkel egy pár sem, és csak éjszakázni járnak ide azok a madarak, akik esetleg párban vannak, de valamiért nincs fészkük. A párkapcsolatot erősítő táplálékátadást megfigyeltük, de nem túl nagy intenzitással és a hím gyakran inkább maga elfogyasztotta a zsákmányt, mintsem átadta volna párjának. Ezt látva estére kissé csalódottan és eléggé fáradtan vonultunk vissza a táborhelyre.
Késő délután sem maradtunk azért élmény nélkül, hisz a magasban köröző *rétisas* látványán mindenki fellelkesült nem is beszélve az esti *haris* crex crex hangjáról.

2008. június 22.- vasárnap

Másnap ismét kora hajnalban keltünk és élveztük a hajnali pára nyújtotta feledhetetlen látványt. Zolinak ekkor kedvezett a szerencse és újabb területeken több kékbegyet is hallott.

Akik lustábbak voltak és a hajnalt inkább a sátorban töltötték, őket a tehenek próbálták kirázni a hálózsákjukból kisebb-nagyobb sikerrel. Miután felszedtük a sátorfánkat elindultunk az Egeralja és Adorjánháza melletti legelőkre, de sajnos semmit sem találtunk. Délben utunk tovább vezetett a Marcal gergelyi szakaszához. Miután ott is hűsítőt vettünk a folyóból tovább indultunk volna hamvasok kutatására, de Péter autója ismételten igényelte a külön törődést és mivel másképp nem tudta felhívni magára a figyelmet, csak azzal, ha nem indul el, hát nem is indult. Ekkor vetettük be rejtett fegyverünket, pontosabban Zoli függőágy tartó kötelét és az autójához kötve behúzattuk a szamarát. Így viszont Péterék biztosabbnak látták mindjárt hazafelé venni az irányt mielőtt újabb kényeztetést kívánna a Lada. Miután a csapat a felére apadt Zolival tovább indultunk a Marcal bal partján Békás felé - és nem is hiába. A Szélmezőnek nevezett területen megpillantottuk a vágyott madarakat, melyek a Marcal túlpartján mozogtak, így kénytelenek voltunk kilométeres távolságból figyelni őket. Azonban így is kirajzolódott, hogy a bokros, nádasos kaszálón egy hamvas pár fészkel és a területen mozgó másik két hím egy tojónak udvarol. Remélhetőleg valamelyikkel majd párba áll és még talán időben költésbe kezd.

Eredmények, tapasztalatok

A két és fél nap alatt a Marcal-medencében három fészkelő hamvas rétihéja párt találtunk és még egyről van tudomásunk a békási horgásztó mellől. Egy pár fészkelése bizonytalan és több pár (3) még nászrepül, ill. több madár (3) pár nélkül tartózkodik a területen. Összesen kb.17 hamvas (8 tojó, 9 hím) található most a medencében de csak kevesebb, mint a fele fészkel. Összességében elmondhatjuk, hogy több hamvas párt találtunk fészek nélkül, mint amennyi fészkelt. Ezt megítélésünk szerint amiatt következhetett be, mivel több pár fészkelése meghiúsulhatott a kaszálások következtében és most ezek a párok fészek nélkül, de még párba állva voltak megfigyelhetőek. Talán többen pótköltésbe kezdenek majd, de az újabb fészek ismételten ki lesznek téve a kaszálásnak. Ebből nekünk is le kell vonni a következtetéseket, hiszen nem sikerült megóvnunk időben a fészkeket. Az első felmérésünket még túl korán május 1-én tartottuk, mikor még vonuló párok is zavarhatták az eredményeket. A mostani akciónk viszont túl későinek bizonyult már, hiszen a kaszálás már elkezdődött és így a fészkek biztos helyeinek az ismerete nélkül nem tudtuk őket idejében megvédeni. Az optimális időpont a hamvas fészkek feltérképezésére a kaszálás előtti utolsó hetek lennének kb. május utolsó hete, mikorra a fészkek már biztosan feltérképezhetőek, de a kaszálás még nem tett bennük kárt. Jövőre törekednünk kell az időpontok eszerinti meghatározásába, persze ez az egyéni elfoglaltságainkkal sajnos ezek nem mindig egyeztethetőek össze.

Aczél Gergely